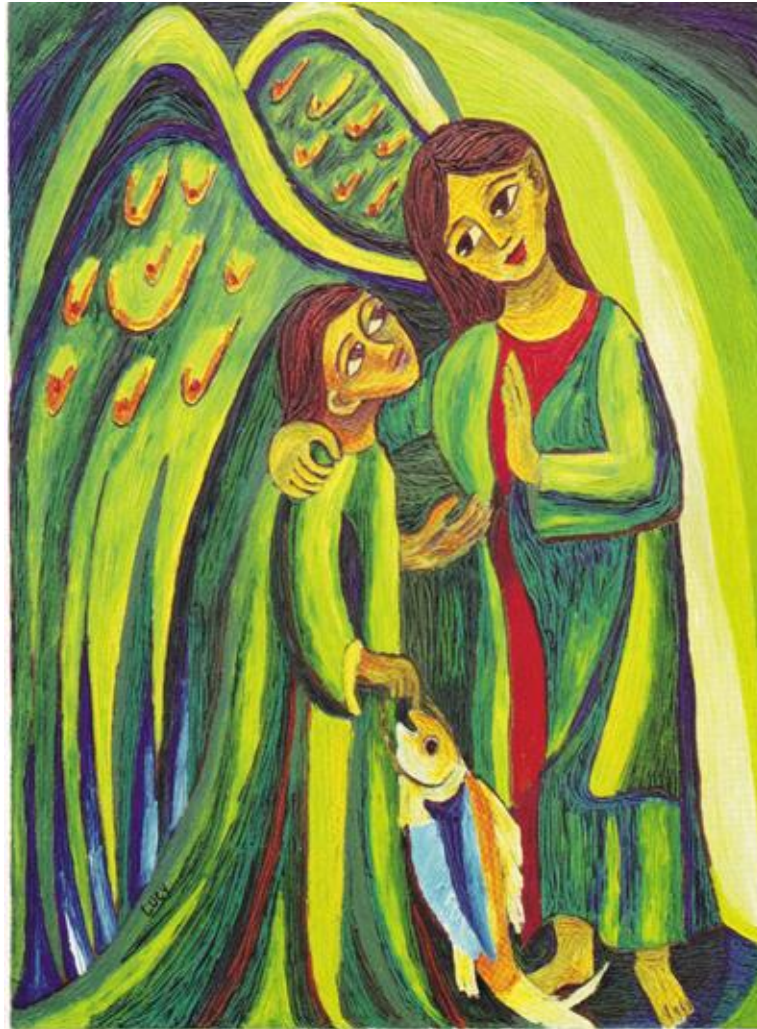

Tobit

Een verhaal van trouw, gerechtigheid en geloof in “Ik-zal-er-zijn”

Lucy D' Souza

Verwelkoming en verontschuldigen

Welkom beste mensen

Dat wij als zoekende gelovigen in deze viering de nabijheid mogen ervaren van de Onnoembare die wij ook durven aanspreken als Vader-Moeder, Zoon en Broeder, Reisgenoot en Heiligende Geest in ons midden.

Verontschuldigd: NN

Nu november nadert willen we onze verbondenheid uitdrukken met 3 mensen uit ons midden die jaar overleden: Jules, Jani en Anne Hanssens... mag de kaars dit uitdrukken.

Openingslied: Jij die bent

Situering van het thema:

Voor diegenen die het verhaal niet hebben kunnen lezen volgt hier een heel summiere samenvatting. Zo dadelijk volgen dan een paar meer gedetailleerde fragmenten die we gaan verduidelijken in deze viering.

Het verhaal van Tobit uit de stam van Naftali speelt zich af onder de regering van de koning van Assyrie en werd hoogstwaarschijnlijk geschreven in de 2de eeuw voor Christus. door een gelovige en vrome jood.

Tobit wordt weggevoerd uit zijn dorp Tisbe in ballingschap. Temidden van een vreemde samenleving blijft hij trouw aan de joodse gedragsregels en wordt in dienst van de koning een welstellende man.

Zijn trouw blijven aan de geloofsregels komt hem echter duur te staan wanneer hij een overledene geloofsgenoot begraaft. Hij rust onder een boom en krijgt mussendrek in zijn ogen waardoor hij blind wordt.

Door armoede gedreven komt hij in conflict met zijn eigen vrouw en vindt het leven daarna niets meer waard. Hij bidt tot God om te mogen sterven

Op hetzelfde moment doet ook Sara, de dochter van Raguël haar beklag over haar leven. De dienstmeisjes van haar vader lachen haar uit en verwijten haar dat ze nog ongetrouwd is en dat haar echtgenoten telkens sterven in de huwelijksnacht.

Ook zij vraagt te sterven.

God aanhoort de gebeden en stuurt zijn engel Rafaël om hen bij te staan.

Tobias, de zoon van Tobit en Anna wordt uitgestuurd om in bewaring gegeven geld bij een familielid op te halen. Hij krijgt Azarias, alias de engel Rafaël mee als gezelschap voor de gevaarlijke reis.

Een gevangen vis levert bestanddelen voor een ritueel waardoor Sara de liefde van Tobias kan beantwoorden en later ook Tobit van zijn blindheid genezen wordt.

De toekomst ziet er weer rooskleurig uit voor iedereen..

Openingsgebed

Gij,

Die ons tegemoet komt in oude en nieuwe verhalen.

Maak ons ontvankelijk voor uw woord.

Schep in ons ruimte en uitzicht,

openheid en veerkracht,

om U telkens weer te zoeken,

om U te vinden,

in alles wat ons omringt

in elke mens die zwijgt of spreekt.

Laat uw licht schijnen,

bemoedig ons.

Wees hier aanwezig

Schriftlezing uit Tobit over trouw en gerechtigheid

Tobit 1 (fragmenten)

Dit is de geschiedenis van Tobit; uit de stam van Naftali, die als balling is weggevoerd uit Tisbe in Galilea.

“Ik, Tobit, ben mijn leven lang rechtvaardig en oprecht geweest.

Ik heb altijd de nood gelenigd van mijn verwanten en volksgenoten die samen met mij in ballingschap waren gevoerd naar Ninive in Assyrië.

De tempel van Jeruzalem was de plaats waar elke stam moest offeren.

Maar al mijn verwanten en de hele stam Naftali brachten op alle offerhoogten van Galilea offers aan het stierkalf.

Ik was de enige die de feestdagen zoveel mogelijk doorbracht in Jeruzalem zoals dat door een eeuwig gebod aan heel Israël is voorgeschreven

Toen ik, volwassen was trouwde ik met een vrouw uit mijn eigen familie

Ik kreeg bij haar een zoon Tobias.

Toen ik als balling in Nineve leefde aten mijn volksgenoten onrein voedsel maar ik hoedde mij daarvoor. Met heel mijn hart bleef ik God trouw.

In de jaren van Salmanassars koningschap was ik mijn volksgenoten vaak tot steun: ik deelde mijn voedsel met wie honger leed, mijn kleding met wie geen kleren had en als ik zag dat het lichaam van een gestorven Israëliët buiten de muren van Nineve was gegooid, begroef ik het.”

Duiding

TOBIT een eeuwenoud joods verhaal van de blinde vader Tobit, met daarin het verhaal over de verre reis van zijn zoon Tobias met zijn reisgenoot Azarias, alias de engel Rafaël en het sprookjeshuwelijk met Sara. Alles met een happy end.

Wat moet je daar nu mee in deze viering van het Veer?

Er was eens...zo kon dit verhaal van Tobit ook beginnen, net zoals in de sprookjes.

“**Er**” staat niet voor hier of daar maar voor OVERAL. Niet ergens een plek dus die in de atlas of te vinden is op Google.

Er “**was**”, dat is niet alleen in het verleden te plaatsen.

Beter zouden we zeggen: Er “is, er “zal altijd zijn, altijd weer OPNIEUW.

Er was eens wil dus zeggen: Overal, opnieuw gebeurt dit.

Tobit een leerverhaal dus voor iedereen en overal, voor het joodse volk van toen en voor de mensen van het Veer nu.

Het verhaal heeft vele facetten. Wij belichten er twee van. **De eerste lezing, ging over de trouw van Tobit aan zijn geloof.** Dit is zichtbaar door zijn offers in de tempel en de vele goede daden die hij minutieus stelt. Zelfs als hij weggevoerd wordt in ballingschap blijft hij barmhartigheid betonen aan de mensen te midden van een vijandige wereld met andere goden.

Trouw aan de Thora, uit zich in mens tussen de mensen zijn, voor Tobit een teken van Gods goedheid.

Gods goedheid klinkt door in de betekenis van alle namen in dit boekje zoals:

Tobit = God is goed; Anna = God is genadig; Tobias = JHWH is goed;

Azarias = God helpt; Rafaël = God geneest.

De radicale keuze aan de thora zal Tobit echter duur te staan komen als hij na het begraven van een dode, tijdens een feest hem ter ere, blind wordt door vogelpoep die in zijn ogen terechtkomt bij het rusten.

Tobits blindheid zal nog veel onheil veroorzaken want hij wordt ook figuurlijk blind.

Anna zijn vrouw moet buitenshuis gaan werken uit armoede. Zij krijgt van haar werkgever een geitenbokje als beloning naast haar loon.

Tobit verdenkt haar van diefstal en wantrouwt haar.

Zij reageert hevig: “ Wat waren al die goede en rechtschapen daden van jou dan waard? Moet je zien wat die ons hebben opgeleverd? “

Met andere woorden: geloofsgenoten behandel je barmhartig en rechtvaardig. Mij niet! Een straffe madam die de radicaliteit van haar man ziet omslaan in fanatisme.

Uitwisseling:

Anna nodigt ons uit om ook na te denken over onze religieuze grondhouding.

- Is onze inzet voor een betere wereld in harmonie met onze houding tegenover onze meest nabije mensen?

- Hoe houden wij het uit als gelovige gemeenschap in een wereld die steeds vreemder staat tegenover geloof en religieuze zingeving?

Lied: Die vrede willen stichten (strofe 1 en 2)

Schriftlezing uit Tobit over geloof in “Ik-zal-er-zijn”.

Tobit 5 . (fragmenten)

Tobit geeft zijn zoon de opdracht in bewaring gegeven geld terug op te halen bij Gabaël in Medië.

Tobias ging op zoek naar iemand die met hem mee kon reizen. Hij liep naar buiten en daar stond Rafaël voor hem (een engel van God maar dat wist hij niet).

“Ik wil nu eenmaal weten wie je bent zei Tobit : “Vertel me je naam”.

Rafaël antwoordde toen: “Ik heet Azarias en ben een zoon van de vermaarde Ananias, die uit uw eigen stam komt. Ik zal een goede reisgenoot zijn. U hoeft u nergens zorgen over te maken. Er zal ons niets overkomen want we nemen een veilige weg”.

Tobit stelde ook zijn bange vrouw, Anna, gerust: “Wees niet bang. Ons kind komt weer gezond bij ons terug. Beslist, je zult hem gezond en wel terugzien. Maak je geen zorgen om hem, want hij wordt vast en zeker beschermd door een goede engel. Hij zal een voorspoedige reis hebben en weer gezond terugkomen. Toen droogde Anna haar tranen.”

Duiding

Is het u al opgevallen (zekere voor wie het ganse verhaal las) dat Gods naam amper genoemd wordt? Hij zit verscholen in de naam van de mensen (zoals daarstraks vermeld) maar ook in het handelen van de mensen. **Dit is een tweede facet: god-ons-nabij op onze levensweg.**

Wie speelt er hier dan de hoofdrol? Moeilijk te zeggen. God is helemaal ingebed in het net van horizontale relaties. Geen sensatie, geen deus ex machina.

Hij laat zich kennen en ervaren in andere mensen die willen meegaan op je levensreis.

Een mee-gaande God in alle betekenissen.

Azarias, de vermomde engel Gabriël is hier in het verhaal een mens in de rol van God, een boodschapper.

De meesten van ons waren als kind vertrouwd met engelen. We hadden allemaal een engelbewaarder. Misschien heb jij er ooit ook nog wel eens een plaatsje voor vrijgemaakt op de schoolbank? Het was, in onze verbeelding, een bodyguard met vleugels, die je beschermde. (van daar onze symboliek van de veren)

Herman Verbeek zei hiervan: “Elke mens heeft bij zich een kleine gids zoals elk woord een lidwoord heeft: het gaat vooraan.”

Engelen in de bijbel zijn niet de zeemzoete putti's en de zweverige New-Age engelen. Het zijn de verbindingstekens tussen hemel en aarde. Zij maken vooral duidelijk dat de Naam van God “Ik-zal-er-zijn” ook werkelijk betekent: “Ik zal daar zijn waar jullie mensen zijn”.

Zoals hier in het verhaal is de engel een medereiziger, een gewoon mens, god incognito.

Martin Buber zegt dat volgens het joodse geloof er elke keer een engel geboren wordt als de ene mens de andere helpt.

Tweemaal wordt er een engel geboren bij Tobit. De eerste maal als de oude vader een reisgezel zoekt en het geloof bij Tobias en Anna ontstaat dat hij ooit weer veilig thuis zal komen.

De tweede maal (niet gelezen) in de relatie tussen Tobias en Sara waar Tobias liefde kan geven die hijzelf ervaren heeft.

Iedere mens op onze levensweg kan God zijn die een eindje meegaat. Je ziet het aangezicht van God zodra je een mens aankijkt met zo'n eerbied dat je hem of haar erkent als een mens. Dat je ervoor zorgt dat het best uit haar of hem aan het licht kan komen.

Een engel, een droom van een mens die je helpt en geneest zodat je het leven dragen kan, dat er toekomst is. Alles wat teer en kwetsbaar is behoeden: dat behoort tot de taak van de mens. Dit

kan je echter maar vanuit de grondervaring dat jezelf behoed en gedragen wordt. Hiervoor staat Rafaël symbool.

Uitwisseling

- Hoe ervaren wij de aanwezigheid van “de Onnoembare” in de engelen van mensen?
- Wanneer zijn wij een engel voor de anderen?

Lied: Die vrede willen stichten (strofe 3)

Voorbeden waarin wij in herinnering brengen dat elk mensenleven een levensreis is.

Brengen wij in herinnering al diegenen die onderweg zijn, tegen hun wil, die have en goed hebben moeten achterlaten, op de vlucht voor oorlog en ontberingen.

Dat zij op hun weg mensen ontmoeten, vol van barmhartigheid en mededogen. Dat zij een veilige thuis vinden voor hun familie en zichzelf waar ze zichzelf kunnen zijn en leven in vrede.

Acclamatie : Mensen zij bidden, zij zingen en zij gaan (2x)

Brengen wij in herinnering de reizigers die we zelf zijn. Ons leven is een immer durende reis, een zoektocht naar warmte, liefde en gerechtigheid voor iedereen.

Dat we doorheen alle moeilijkheden op onze weg nooit vergeten om mens te blijven voor onze medemensen. Dat wij nooit opgeven om te verlangen naar geluk voor iedere mens en hier steeds blijven naar streven.

Mensen zij bidden, zij zingen en zij gaan.

Brengen wij in herinnering al die mensen die klaar staan om reizenden te onthalen. Die ‘engel’ zijn voor hun naasten, onbaatzuchtig in hun hulp. Dat zij zich gesterkt mogen voelen door de wetenschap dat wij allen broeders en zusters zijn.

Mensen zij bidden, zij zingen en zij gaan

Brengen wij in herinnering de nood aan een open blik, een open geest. Dat die openheid ons nieuwe inzichten leert en ons uit ons kleine plekje haalt om al zo zonder starheid naar de wereld te kijken.

Dat er zo meer begrip kan groeien voor de andere en een bereidwilligheid om onze welvaart te delen met diegenen die minder geluk hadden in hun leven.

Mensen zij bidden, zij zingen en zij gaan.

Klaar maken van de tafel - Omhaling – lied: Tussen de liefde en de leegte van Stef Bos

Tafelgebed: Ik zal er zijn

God

Jij die op onze drempel zit
en wacht op
onze wederliefde

*jij die de hoop
niet opgeeft
jij die heet
'Ik-zal-er-zijn'
en van geen wijken weet
aan onze zijde
kom binnen
en leg die naam
'Ik-zal-er-zijn'
op ons*

**doe hem leven
als het kleinste
van de zaden
in de diepte van
ons hart**

**zodat wij
in staat zijn
om te zeggen
tot een ander:
ik zal er zijn
voor jou**

zoals Jezus deed
brood brekend,
wijn delend,
geesteskracht
voor onderweg

*Grote liefde
gun ons een plek
in jouw stilte
om te leren wachten
en net als jij
het leven lief
te hebben*

*doe ons vinden
en hervinden
een lieve mens
een tere huid
een zachte plek*

**waar wij
elk ander
aan den lijve
doen verstaan:
ik -zal -er -zijn
voor- jou**

**zodat hieruit
nieuw leven
wordt geboren
voor zo velen.**

(verwerking H.V.Kompasliturgie)

**Delen van het brood
Drinken van de wijn
Wensen voor mensen**

Onze Vader

Jij die heet

“Ik zal-er-zijn-voor –u”

Wij noemen u Vader,

Drager, Grond van leven.

Laat uw naam heilig zijn in ons leven

en leidraad voor al ons doen en laten.

Laat uw Rijk van liefde en broederschap
gestalte krijgen in ons samenleven.

Laat uw wil gebeuren:

vrede en geluk voor iedereen.

Geef ons elke dag ons dagelijks brood,

niet minder, maar ook niet meer,

en leer ons delen met elkaar.

Wees voor ons vergeving van falen

zodat wij op elkaars vergeving aangewezen zijn.

Laat ons niet ten onder gaan

in de lokroep van het elk voor zich.

Maak ons vrij van kwaad. Amen.

Carlos Desoete

Slotgebed- Zending

Moge de Onnoembare met ons meegaan

van het opgaan van de zon tot het avondrood,

in de schoonheid die ons zacht maakt.

Van het eerste blad dat valt tot het laatste,

in het zoeken dat ons gaande houdt,

moge Hij met ons meegaan.

Moge de Onnoembare met ons meegaan

als Hij in een vreemde naar ons toekomt,

als Hij als een engel ons begeleidt,

als Hij in een gebeurtenis om antwoord vraagt.

Waar wij zegeningen zijn voor elkaar,

moge Hij met ons meegaan.

Slotlied Ga mee met ons

Mededelingen

Engelen: onze veren symboliseren dit.

Als je wil, vrijblijvend, neem een veertje mee voor jezelf als engel, voor een ander die een engel voor je was.

Bronnen

Geert de Decker, Altijd Onderweg, Lannoo 1995

Voor wie bidden wil, Kris Gelaude, Averbode 2013

Viering Jebron 7 oktober 2018

Overweging Paul Kevers , Tobit

Cursus Tobit , Paul De Witte

De nieuwe bijbelvertaling, Vlaamse bijbelstichting, Leuven, 2004